

Біляченко Галина Петрівна,
аспірант кафедри соціальної
педагогіки та педагогічної майстерності

Науковий керівник:
доктор педагогічних наук, професор
Сейко Н.А.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО СПІВПРАЦІ З НЕДЕРЖАВНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Ефективність здійснення професійної діяльності соціальним педагогом часто залежить від його вміння залучити до вирішення соціально-педагогічних проблем різноманітні установи та організації. Йдеться як про державні заклади, органи державного управління, так і про недержавні (НДО) або ж громадські організації (ГО).

Питання співпраці соціального педагога з недержавними організаціями досліджували В.І. Виговський, А. Гулевська-Черниш, А.Й. Капська, Н.О. Штика, Ю. Філіппов та ін.

Аналіз наукових досліджень та публікацій щодо співпраці соціального педагога з різними установами свідчить, що вирішити значну кількість проблем громадян йому вдасться саме завдяки співпраці з організаціями третього сектору. Перш за все до ряду таких проблем можна віднести боротьбу з насильством в сім'ї та торгівлею людьми, превенцію ранньої вагітності, допомогу людям з обмеженими можливостями, ВІЛ-інфікованим та хворим на СНІД, наркозалежним, реалізацію ідеї гендерної рівності жінок і чоловіків та ін.

Зважаючи на досить широке поле діяльності соціального педагога загалом, в тому числі й враховуючи необхідність співпраці з громадськими організаціями, досить важливо подати майбутнім фахівцям як теоретичний базис, так і залучати їх до громадського життя в процесі фахової підготовки.

Однією з найрозповсюдженіших форм громадської діяльності студентів є волонтерство, зокрема при тих вузах, в яких вони навчаються. Також важливо відмітити, що за останні роки значно зросла кількість молоді, що вступає до недержавних організацій, веде активне громадське життя, прагне внести свою

частку в процес покращення соціального становища співгромадян. Безкорислива діяльність на благо інших дозволяє майбутнім фахівцям як розвинути лідерські здібності, відчути свою значимість для суспільства, зрозуміти основні механізми здійснення суспільно корисної діяльності, так і побачити ту чи іншу соціально-педагогічну проблему «зсередини».

Що ж до теоретичної бази, то перш за все майбутні соціальні педагоги повинні отримати знання з:

- основ соціальної політики держави та соціально-правового захисту дітей та молоді;
- основ соціології, психології, педагогіки;
- основних закономірностей розвитку особистості;
- специфіки потреб та інтересів різних вікових груп населення та молоді;
- специфіки роботи у різних мікросоціумах;
- особливостей діяльності з сім'єю, різними групами дітей та молоді;
- способів психолого-педагогічної діагностики;
- сучасного стану і тенденцій розвитку дитячих та молодіжних об'єднань;
- функцій державних і недержавних організацій у системі соціально-педагогічної діяльності.

Ці знання реалізуються у практичній діяльності соціального педагога. Вони тісно пов'язані з уміннями, які становлять операційний компонент готовності до соціально-педагогічної роботи [1].

Звернемо детальнішу увагу на функції недержавних організацій, з якими має бути ознайомлений соціальний педагог. Тут варто зазначити, що більшість організацій третього сектору, як і соціальний педагог, мають на меті вирішення соціально-педагогічних та соціальних проблем громадян, сприяння всебічному розвитку особистості кожної людини, задоволення соціокультурних, економічних та інших важливих потреб.

У своїй роботі НДО керуються очікуваннями та інтересами своїх клієнтів, мають великий досвід допомоги їм, користуються довірою місцевих громад. Завдяки безпосередній наближеності до клієнтів вони можуть виконувати

специфічні функції, які держава або не може виконувати, або їх організація буде вимагати значних адміністративних і фінансових ресурсів [3].

Загалом функції організацій третього сектору визначають взаємовідносини з державою, бізнесом і, відображаючи власні інтереси, потреби своїх клієнтів, у кінцевому результаті спрямовані на зміцнення демократичних процесів, що відбуваються у суспільстві.

Функції НДО відносно держави:

- опозиційна – спрямована на розлад державних планів і програм, що негативно впливають на суспільні перетворення (акції протесту, використання ЗМІ для громадської думки тощо);
- творча – організації третього сектору розвивають власні програми у напрямку розширення послуг для різних верств населення. При виконанні власної творчої функції дані організації іноді по відношенню до державних структур виступають у позиції співдиректора тих державних служб, які надають населенню послуги (на основі контрактів виконують роботи з розвитку урядових соціальних програм, проводять тематичні тренінги для державних структур, пропонують державі оригінальні технічні розв'язання тих або інших соціальних проблем тощо).

Функції відносно бізнесу: бізнес для третього сектору є одним із джерел фінансування. У той же час третій сектор може створювати сприятливе середовище для розвитку підприємництва і сприяти у створенні інфраструктури підтримки бізнесу (особливо малих підприємств).

Функції відносно інтересів членів своєї організації або її клієнтів: громадські організації захищають своїх членів (клієнтів) від державних структур та несприятливих соціальних умов. Функція допомоги знаходить своє вираження в тому, що громадські організації за допомогою владних структур надають можливість своїм членам (клієнтам) вирішувати власні особисті проблеми, направляючи їх дії в правильне русло.

Провідною функцією недержавних організацій є зміцнення демократичних процесів, які нададуть людям зі спільними цінностями та інтересами можливість об'єднатися з метою захисту своїх прав.

Таким чином, організації третього сектору відіграють стабілізуючу роль у суспільстві, приймають участь у вирішенні складних соціальних проблем, сприяють реалізації прав громадян в усіх важливих сферах життя [2].

Отже, будучи обізнаним з основами функціонування недержавних організацій та безпосередньо зі своїми функціональними обов'язками, соціальному педагогу буде набагато легше вибудувати стратегію діяльності щодо вирішення тих чи інших проблем своїх клієнтів. Звісно ж, велике значення має і його обізнаність з особливостями діяльності недержавних організацій, що спрямовані на вирішення проблем конкретної категорії населення. Це лише допоможе прискорити процес надання допомоги та покращити його ефективність. Тому ми вважаємо, що в процесі підготовки майбутніх соціальних педагогів варто приділяти більше уваги ознайомленню їх з особливостями діяльності недержавних організацій, що спрямовані на вирішення проблем людей, які також є клієнтами соціального педагога.

Список використаних джерел:

1. Богданова І. М. Соціальна педагогіка: [навч. пос.] / І. М. Богданова. – К. : Знання, 2008. – С. 195.
2. Роль НДО в сучасному суспільстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lacenter.org.ua/2011-02-14-11-55/108-2010-05-06-15-24-08.html>.
3. Черкашина Т.О. Недержавні громадські організації як суб'єкт надання соціальної допомоги населенню [Електронний ресурс] / Т. О. Черкашина. – Режим доступу : [http://visnyk-psp.kpi.ua/ru/2010-2/10%20-%202\(6\)%-20-%2016.pdf](http://visnyk-psp.kpi.ua/ru/2010-2/10%20-%202(6)%-20-%2016.pdf).

Актуальні проблеми соціальної сфери: [збірник наукових робіт викладачів і студентів/ за заг. ред. Н.П. Павлик]. – Житомир: Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2013. – 290 с. – (Випуск 2).